# Čo Písmo učí o krstoch

Category: počiatky učenia o Kristu
written by Drahoslav Vajda | 1. júla 2026

## Predslov k článkom o krstoch

### Úvod

Po pokání z mŕtvych skutkov a viere v Boha prichádzame podľa Židom 6:1-2 k tretiemu základnému biblickému učeniu, a tým je *učenie o krstoch* (alebo podľa prekladu prof. Roháčka *učenie o umývaniach*[a)]). Na prvom mieste (v úvode) sa pritom budeme venovať významu slovesa *krstiť*. Považujeme to za užitočné a potrebné pre pochopenie toho, čo Písmo pod slovom *krstiť* (*pokrstiť*) rozumie a učí, teda: aká je technická stránka uskutočnenia tohto aktu a aký mu pripisuje význam, dôležitosť a zmysel.

Štúdia o slove *krstiť* (*pokrstiť*) je spracovaná na základe rôznej slovníkovej a teologickej literatúry, ktorá je hojne dostupná ako v slovenskom, tak aj v českom jazyku, či iných jazykoch – a táto téma je tiež široko rozpracovaná aj na rôznych internetovských web stránkach. Zoznam literatúry použitej pri spracovaní štúdie a literatúry odporučenej k hlbšiemu štúdiu je uvedený na konci článku.

### Slovo *krstiť*

### Pôvod slova a jeho význam

Tam, kde sa v slovenských prekladoch Biblie nachádza slovo *krstiť* (*pokrstiť*), sa v gréckych textoch Nového zákona nachádza grécke sloveso *baptizó*[A)-G)]. Toto grécke slovo nie je len náboženským technickým termínom, ale v gréčtine je to všeobecne známe a bežne používané slovo. Do slovenčiny (a češtiny) v Písme nie je prekladané, ale je nahradené slovesom *krstiť* (*křtíti*),ktoré tu je už len technickým termínom. V ďalšom texte sa preto pre pochopenie jeho významu zameriame na pôvodný doslovný a prenesený význam a používanie slovesa *baptizó* v gréckom jazyku tak, ako to nachádzame v biblickej výkladovej a výučbovej literatúre.

Pôvod slovenského slova *krstiť* a od neho odvodených slov (*pokrstiť*, *krst* a pod.) nie je známy a nedá sa vystopovať. Všetky snahy o objasnenie pôvodu tohto slova ostávajú len pri úprimných domnienkach jednotlivých autorov. K otázke pôvodu slova *krstiť* sa ešte vrátim v jednom z ďalších odsekov.

Grécke sloveso *baptizó* vzniklo z kmeňa základného slovesa *baptó*[D),E),H)] pridaním prípony *-iz*. Pridaním prípony *-iz* vzniká zložené sloveso kauzatívneho (príčinného) významu, teda sloveso označujúce dej spôsobujúci zmenu

vlastnosti, stavu a pod. vyjadreného základom slovesa. Takto vytvorené sloveso vždy znamená: „dať niečo urobiť“ alebo „spôsobiť, aby sa niečo stalo“. Presná povaha toho, čo sa má stať alebo dať urobiť, je určená významom základného jednoduchého slovesa, z ktorého je zložené sloveso odvodené[H].

*Baptizó* je teda zložená forma slovesa odvodená zo základného slovesa *baptó*. Aby sme správne porozumeli zloženej forme *baptizó*, musíme najprv nájsť význam základného slovesa *baptó*. Základná forma *baptó* sa vyskytuje trikrát v gréckom texte Nového zákona. Vo všetkých týchto prípadoch je význam tohto základného slovesa: *omočiť*, *namočiť* alebo *ponoriť*.

V Písme sa vyskytuje sloveso *baptó* na týchto miestach[D), H)]:

1. „*Otec Abrahám, zmiluj sa nado mnou a pošli Lazára, aby si koniec prsta* ***omočil*** (baptó) *vo vode…*“ (Lukáš 16:24).
2. „*… Ten je to, komu podám* ***omočenú*** (baptó) *skyvu. Nato* ***omočiac*** (embaptó) *skyvu, vzal ju a podal Judášovi…*“ (Ján 13:26; evanjelický preklad).
3. „*odetý do plášťa,* ***zmáčaného*** *(baptó)krvou…*“ (Zjavenie 19:13; evanjelický preklad). V inom preklade: „*Odetý do plášťa,* ***ponoreného*** *(baptó) do krvi.“*

V týchto veršoch ako slová použité prekladateľmi, tak aj kontext textu jasne ukazujú význam gréckeho slova *baptó,* a ten vo všetkých prípadoch znamená: *niečo do tekutiny ponoriť a potom to vytiahnuť*. Aj podľa slovníkovej literatúry prvotný význam slovesa *baptó* je *celkom pokryť tekutinou* – a odtiaľ: *ponoriť* alebo *namočiť* (podľa *Strongovho slovníka* – pozri príslušné verše v zdroji C).

Iné zložené sloveso, ktoré sa nachádza v Novom zákone a ktoré vzniklo zo slovesa *baptó* pridaním predpony *en-* alebo *em-* (znamenajúce vo/v-), je *embaptó* (pozri [D), H)]). V Novom zákone sa vyskytuje tiež trikrát, a to v Matúš 26:23, Marek 14:20 a v druhej polovici verša Ján 13:26. Aj vo všetkých týchto prípadoch sa sloveso *embaptó* prekladá rovnako ako jeho základná forma *baptó*, teda *omočiť*, *namočiť*, *ponoriť*[H].

Keď poznáme doslovný význam slovesa *baptó*, môžeme určiť aj doslovný význam zloženiny *baptizó*. Keď teda sloveso *baptó* znamená *namočiť* alebo *ponoriť* niečo do tekutiny a potom to z tekutiny vytiahnuť, sloveso *baptizó* znamená *spôsobiť (dať), aby niečo bolo do tekutiny ponorené; ponoriť niečo pod hladinu vody alebo inej tekutiny* [H), K)]. Sloveso *baptizó* vyjadruje dej, výsledkom ktorého je to, že niečo *je ponorené* – a poukazuje pritom na zmenu stavu, či vlastnosti toho, čo je ponorené. Teda jeho základný a doslovný význam je *ponoriť*, ale má aj rad iných významov, ktoré napomáhajú porozumieť tomu, čo znamenajú oddiely textu s výskytom tohto slova[K].

Biblickí učitelia upozorňujú, že sloveso *baptizó* sa v klasickej gréčtine vyskytuje už od 5. storočia pred Kristom. Pritom od klasickej až do novozákonnej gréčtiny toto slovo malo stále jeden a ten istý, jasný

a jednoznačný základný význam, ktorý sa nikdy nezmenil[H), K)].

## Slovenské slová o krstoch – krst, krstiť, pokrstiť

Vráťme sa teraz späť k hľadaniu významu slovenského slova *krstiť* (*pokrstiť, krst*). Doslovný základný význam slovesa *baptizó* (*ponoriť*) poukazuje na spôsob uskutočnenia aktu „krstenia“, na jeho technickú stránku. Pri skúmaní významu slova *krstiť* nemôžeme ostať iba pri doslovnom význame slova *baptizó – krstiť* (*ponoriť*), lebo keby *baptizó* (a *krstiť*) znamenalo len *ponoriť*, potom by sme o *Jánovi Krstiteľovi* mali hovoriť ako o *Jánovi „Ponorovateľovi“* a veršMatúš 28:19 by sme mohli čítať: *A tak iďte, čiňte učeníkmi všetky národy „ponárajúc ich do vody“ vo meno Otca i Syna i Svätého Ducha*[K)]. Tak to ale nie je, a preto musíme okrem doslovného významu zobrať do úvahy aj prenesené (metaforické) významy tohto gréckeho slova a následne aj prenesené významy slovenského *krstiť* (*pokrstiť, krst*).

V dochovaných písomnostiach klasickej a novozákonnej gréčtiny sloveso *baptizó* súvisí s nejakou zmenou, ku ktorej došlo, nech už bola príčina akákoľvek. Dalo by sa povedať aj tak, že poukazuje na zmenu pôvodnej identity (totožnosti)[H), K)]. V textoch sa uvádzajú aj praktické príklady z bežného života, napr. ponorenie látky do tekutiny pri farbení alebo ponorenie zeleniny do nálevu pri jej nakladaní – v oboch dochádza k úplnému ponoreniu a v oboch sa mení ich identita. Látka je **stotožnená** s farbou, má identitu farby a zelenina je stotožnená (presiaknutá) s nálevom a má jeho identitu. Iný príklad na zmenu identity môžeme ilustrovať aj na situácii, ktorú sami dobre poznáme. Napríklad, keď suché drevo (alebo papier) ponoríme (*baptizó*) do vody – čiže spôsobíme, aby suché drevo bolo ponorené do vody, zmení sa jeho identita. Zo *suchého dreva* sa stane *mokré drevo* – atieto drevá už nie sú identické (totožné). V tomto príklade ide o doslovný význam slova *baptizó* (*ponoriť*) – drevo sa stáva mokrým v procese priameho, doslovného ponorenia do vody. Slovo *baptizó* sa v doslovnom význame v klasickej gréčtine používalo tak, ako my dnes používame slovo *ponoriť* niečo do niečoho (drevo do vody; odev do vody pri praní a pod.).

V súvislosti s krstom zmenu identity objasňuje verš: „*Lebo všetci, ktorí ste pokrstení v Krista, Krista ste obliekli.*“ (Galatským 3:27). Verš hovorí, že všetci veriaci v Galácii, ktorí boli „ponorení“ do Krista, majú Kristovu identitu – a tu už ide o prenesený význam slova *baptizó,* a tým aj o prenesený význam slova *pokrstiť*. „Pokrstenie – ponorenie” do Krista sa udialo prostredníctvom Ducha Kristovho, ktorý v nich prebýva (Rímskym 8:9). Svätým Duchom sú zjednotení s Kristom, sú ku Kristovi pripojení, sú Kristovi, patria Kristovi, sú s ním stotožnení/identifikovaní. Zjednotením s Kristom sa u nich zmenila pôvodná identita. V Kristovi majú všetci veriaci už novú identitu odlišnú od tej, ktorú mali pred uverením v Krista a pred zjednotením s ním. Pritom neprehliadnime, že kontext tohto verša nehovorí o vodnom krste, ale hovorí o viere, o uverení v Krista – o duchovnom oblečení Krista, čiže o *ponorení do Krista.* V tomto verši teda nejde ani o doslovný význam slova krstiť (ponoriť) a nejde ani o vodný krst. Ak by sme tento verš zapísali cez prenesený význam slova *baptizó* (*pokrstiť*), tak jeho prvá časť by znela asi takto: „*Lebo všetci, ktorí ste zjednotení s Kristom…*“. V Galácii najprv

v Krista uverili a tým boli v neho „ponorení“. Pritom príčinne prvotným je uverenie. Bez uverenia v Krista by nedošlo k ponorenie v neho, k zjednoteniu s ním, čo je dielo Svätého Ducha. Uverenie z našej strany, ponorenie/zjednotenie z Božej strany.

Iný text o krste, ktorý môžeme objasniť len pomocou preneseného významu slova *baptizó*, je nasledovný: „*Lebo nechcem, aby ste nevedeli, bratia, že všetci naši otcovia boli pod oblakom a všetci prešli cez more a všetci boli pokrstení v Mojžiša v oblaku a v mori*“ (1. Korintským 10:1-2; pozri aj 2. Mojžišova 14). Tento text je pre pochopenie preneseného významu slova *krstiť* (*pokrstiť*) dôležitý, lebo je z neho zrejmé, že izraelský ľud nebol doslovne ponorený ani do mora, ani do oblaku. Oblak bol za nimi a oddeľoval ich od Egypťanov. Do mora boli ponorení len Egypťania a utopili sa v ňom. Ide tu o zmenu identity Izraelčanov. Pred prechodom cez Červené more sa ľud búril voči Mojžišovi (2. Mojžišova 14:11-12). Po prechode sa však zmenil ich postoj: „*A keď videl Izrael tú veľkú ruku mocnú, to, čo učinil Hospodin na Egypťanoch, bál sa ľud Hospodina a verili Hospodinovi i Mojžišovi, jeho služobníkovi.*“ (2. Mojžišova 14:31). Zo vzbúreného a prestrašeného ľudu sa stal ľud poslušný a radostný (kapitola 15)[K)]. Môžeme povedať aj tak, že po prechode morom nastala jednota, stotožnenie/zjednotenie s Mojžišom („ponorenie“ do/v Mojžiša). Nie je to kresťanský krst, ale krst vo všeobecnom vyjadrení (v prenesenom a obraznom zmysle slova). Môžeme ho považovať za starozákonný predobraz krstu do „Kristovho tela“.

Takéto obrazné použitie slovesa *baptizó – krstiť* je však možné len vtedy, keď je jasný, zrozumiteľný a pevný jeho doslovný význam. Pri tom všetkom nesmieme spustiť zo zreteľa, že podľa kontextu príslušného miesta v Písme musíme rozlišovať doslovný a prenesený význam slova *baptizó* (*krstiť*, *pokrstiť*). Doslovný význam poukazuje na *spôsob uskutočnenia krstu* ako náboženského obradu, na *technickú stránku jeho realizácie*. Prenesený význam poukazuje na zmenu identity (čo sa zmenilo) a príčina zmeny identity je daná kontextom príslušného miesta alebo kontextom všetkých písiem Nového zákona (kto/čo je do koho/čoho ponorený). Viac konkrétnych príkladov uvedieme v ďalší štúdiách (článkoch) o jednotlivých biblických krstoch.

Príkladom toho, kedy je nevyhnutne potrebné zohľadniť kontext verša, je: „*Ten, kto uverí a pokrstí sa* (baptizó – nechá sa ponoriť; bude ponorený), *bude spasený…*“ (Marek 16:16). Z tohto verša sa niekedy vyvodzuje nesprávny záver, že ak človek nie je pokrstený vo vode (ponorený do vody), nemôže byť spasený. Takýto záver je nesprávny vzhľadom na celé učenie Písma o spôsobe, akým môže byť človek spasený, a to je: len milosťou skrze vieru v smrť a vzkriesenie Ježiša Krista. V tomto prípade musíme brať do úvahy kontext písiem celého Nového zákona. Výklad tohto verša urobíme v štúdii o krste vo vode. Na tomto mieste povieme len toľko, že vodný krst ponorením symbolizuje zmenu identity, ku ktorej už došlo predtým pokáním, uverením a vyznaním viery.

**História slovenských slov o krstoch**

Vrátime sa k pôvodu slovenského slovesa *krstiť*. Autor českého prekladu knihy *Od Jordánu k Letnicím*[H)] na strane 7 vyslovuje domnienku o pôvode českého

slovesa *křtíti*, ktorým je v českých prekladoch Písma nahradzované pôvodné grécke sloveso *baptizó*. Domnieva sa, že „sloveso *křtíti* vzniklo v slovanských jazykoch pravdepodobne po dobe pôsobenia Cyrila a Metoda. Toto slovo, podobne ako slovo *křesťan*, pravdepodobne nevytvorili veriaci, ale vo svojom pôvodnom význame malo asi hanlivé zafarbenie *pokrestiť = pokřesťanštiť*.“

Domnievam sa, že neskôr toto už existujúce slovo, hotový a používaný poje, ako *terminus technicus* českí prekladatelia Písma prevzali do *Kralického prekladu* (1613 po Kr.) a potom ho následne (už ako vžité pomenovanie v biblickej češtine) spôsobom prepísania (transkripcie; poslovenčenia) použili aj slovenskí prekladatelia (*krst*, *pokrstiť, kresťan*). Domnievam sa, že sa týmto novým pojmom pôvodne chcelo dosiahnuť hlavne zdôraznenie preneseného významu slova *baptizó*; že sa práve ním chcelo poukázať na už predtým dosiahnutú zmenu identity krstenej osoby (*stal sa kresťanom*; predtým pohan, teraz kresťan) – a toto mohol byť dôvod, prečo prekladatelia siahli po zavedení už existujúceho termínu (*křtíti*, *krstiť*), a nie k prekladu či prepisu pôvodného gréckeho slovesa. Pritom základný význam slova *krstiť* (*pokrstiť, krst*) je stále daný pôvodným významom gréckeho slovesa *baptizó* (*baptó*), a to preto, že príslušné slovenské slovo (*krstiť, pokrstiť, krst*) jednoducho zastupuje grécke sloveso *baptizó* (*baptó*). Podčiarkujem, že sa len domnievam, že asi takýto mohol byť spomínaný dôvod a tiež pôvod slova *krstiť* (*pokrstiť*, *krst*).

Tým, že prekladatelia slovenských biblických textov zaviedli pojmy *krstiť* (*pokrstiť*, *krst*), oddelili cez tieto termíny náboženský obrad krstu od bežných úkonov (*ponoriť*, *namočiť*), ktoré boli označované týmto slovom (*baptó*, *baptizó*) v pôvodnom gréckom jazyku. Na druhej strane ale súčasne s tým, že sa použil nový pojem, dal sa mu aj nový obsah (!) – a tento náboženský obrad dostal aj nový význam, ktorý pôvodne podľa Písma nemá. Porozumieť tomu, ako sa má biblicky praktizovať krst ako náboženský úkon, a aký je jeho význam, účel a zmysel, je možné iba návratom k porozumeniu pôvodnému základnému a prenesenému obsahu a významu slova *baptizó*.

## Typy krstov

Keď budeme hovoriť o krste ako akte, majme na pamäti základný význam slovesa *krstiť* (*baptizó*), a tým aj povahu *krstu*. V liste Židom 6:2 sa hovorí *o krstoch*, teda je tu použité množné číslo, ktoré naznačuje, že do *učenia o krstoch* (*o umývaniach*) je zahrnutých viac než jeden krst.

Na stránkach Nového zákona sa skutočne dozvedáme o niekoľkých typoch krstov. Ide o tieto krsty:

1. *Krst Jána Krstiteľa*. Je to krst vo vode, ktorý hlásal Ján Krstiteľ. Bol spojený so zvestovaním a uskutočňovaním pokánia. Je spomínaný v evanjeliách, napr. v Marek 1:4.
2. *Krst vo Svätom Duchu*. Hovorí o ňom Pán pri svojom odchode k Otcovi a odlišuje ho od Jánovho krstu: „… *Ján krstil vodou, ale vy budete pokrstení Svätým Duchom už o nie mnoho dní.*“ (Skutky 1:5).O krste

v Svätom Duchu hovorí aj Ján Krstiteľ v Marek 1:8 a Matúš 3:11.
3. O treťom krste hovoril Pán Ježiš v Lukáš 12:50. Mohli by sme ho nazvať *krstom utrpenia*: „*Ale mám byť pokrstený krstom, a aký som stiesnený, dokiaľ sa nesplní!*“ Zmienka o ňom je aj v Marek 10:35-40. Ježiš Kristus tu hovorí o svojom utrpení, ktoré musí podstúpiť na ceste na kríž a ktoré zasiahne celú jeho bytosť (duch, duša a telo), aby podľa Otcovej vôle vzal na seba vinu za hriech celého sveta a svojím zástupným utrpením zaplatil cenu za odčinenie hriechu. Pán Ježiš slovami zapísanými v Marek 10:39 hovorí svojim učeníkom, že pri naplnení jeho plánu s ich životmi dôjde aj k ich utrpeniu, ba dokonca k smrti, ale v menšej miere a z iného dôvodu. Oni svojím utrpením a smrťou nebudú platiť za hriechy iných ľudí.
4. Krst, ktorý nesie pomenovanie *krst vo vode* alebo aj *kresťanský krst vo vode*. Krstia sa ním tí, ktorí uverili v evanjelium Ježiša Krista. Hovorí o ňom Kristus napr. v Matúš 28:19: „*A tak iďte, čiňte učeníkmi všetky národy krstiac ich vo meno Otca i Syna i Svätého Ducha…*“ Charakteristickým znakom tohto krstu je, že má byť vykonávaný v (do) meno *Otca i Syna i Svätého Ducha.* Pri Jánovom krste to tak nebolo – a tým sa tieto dva krsty odlišujú.

Toto sú hlavné typy krstov, ktoré sa historicky nachádzajú v priamej skúsenosti veriacich. Okrem týchto sa Biblia zmieňuje ešte o ďalších. Spomenieme ešte niektoré, aj keď ani týmto všetky asi nevyčerpáme:

a. *Krst ohňom*. Hovorí o ňom Ján Krstiteľ vo verši Matúš 3:11 a potom ho objasňuje vo verši 12.
b. *Krst do „Kristovho tela“.* Hovorí sa o ňom v 1. Korintským 12:13.
c. *Krst v Kristovu smrť.* Hovorí sa o ňom v Rímskym 6:3.
d. *Krst Izraelcov* pri prechode cez Červené more – 1. Korintským 10:1-2; 2. Mojžišova 14:11-12 a 31. Spomenuli sme ho v predchádzajúcom texte.

V súvislosti s krstami biblickí učitelia upozorňujú, že v celom gréckom texte Nového zákona sú so slovesom *baptizó* (*krstiť, pokrstiť*)spojované len dve predložky, ktorými sú „v“ a „do“ (alebo „ku“). Toto sa vzťahuje na všetky spomínané typy krstu. A je to v úplnej zhode s doslovným a preneseným významom slovenského slovesa *pokrstiť – ponoriť* tak, ako o tom píšeme v predchádzajúcom texte, teda:*ponoriť do… atď.* (Pozri príslušné verše v Interlineárnej Biblii[B)], e-Sword[C)] alebo v[A)].)

V ďalších článkoch o krstoch sa budeme venovať Jánovmu krstu, krstu v Svätom Duchu a kresťanskému krstu vo vode.

**Poznámky (a) a zoznam použitej a odporúčanej literatúry (A – L):**

[a)] Text, ktorý je v Roháčkovom preklade preložený ako „učenie o umývaniach“, je v pôvodnom jazyku vyjadrený doslovne ako „učenie o ponáraniach“ (čiže

krstoch), ako si to vysvetlíme v ďalšom texte.

[A)] Kurt Aland a kol.: *The Greek New Testament*, 3. rev. vydanie, Stuttgart 1983, ISBN 3 438 051 113 3

[B)] *Interlinear Scripture Analyzer* (basic) – internetová počítačová aplikácia

[C)] *e-Sword…* – internetová počítačová aplikácia

[D)] George V. Vhigram: *The Englishman´s Greek Concordance of the New Testament*, Broadman Press, Nashville, TN, 1980, ISBN 0-8054-1388-X

[E)] Harold K. Moultn: *The Analytic Greek Lexicon Revised*, Regency reference library/Zondervan, Grand rapids, MI, 1978, ISBN 0-310-20281-7

[F)] Josef B. Souček: *Řecko-český slovník k Novému zákonu*, Kalich, Praha 1987

[G)] Pavel Hanes: *Novozmluvná gréčtina pre začiatočníkov* (skriptá), vydavateľstvo ECM spol. s r. o., 1995, ISBN 80-85733-35-8

[H)] Derek Prince: *Od Jordánu k Letnicím*, Pásmo ZÁKLADY – Kniha III

[I)] J. D. Douglas (editor): *Nový biblický slovník* (české vydanie), Návrat domů, Praha 1996, ISBN 80-85495-65-1

[J)] Adolf Novotný: *Biblický slovník*, Kalich, Praha 1992, ISBN 80-7017-528-1

[K)] James M. Boice: *Základy křesťanské víry*, Návrat domů, Praha 1999, ISBN 80-7255-005-5

[L)] Charles C. Ryrie: *Základy teológie*, Biblos, Třinec 1994, ISBN 80-900240-6-8